

Tórshavn, tann 30-10-2000
J.Nr.: 400-01-0002/2000
(at tilskila í svári)

Løgmansskrivstovan

25 JAN. 2001

J. nr.: 400-01-0002/2003
0023/2000

Viðgjørt: BB/MH/SS/BÁT/HS/SI/ah

Frásøgn frá samráðingarfundi millum Føroya landsstýri og dansku stjórnina hósdagin hin 26. oktober 2000

Fundarstaður: Forsætismálaráðið í Keypmannahavn

Til staðar:

Fyri landsstýrið: løgmaður og landsstýrismenninir Høgni Hoydal, Helena Dam á Neystabø, Karsten Hansen og Jørgen Niclasen. Embætisfólk. Marjun Hanusardóttir, Herluf Sigvaldsson, Rúni Joensen, John Rajani, Barbara á Tjaldrafløtti, Bergur Berg, Sigmundur Isfeld, Petur Alberg Lamhauge, Jonhard Eliassen og Sjørður Skaale.

Fyri dansku stjórnina: Poul Nyrup Rasmussen, forsætisráðharri og ráðharrarnir Marianne Jelved, Mogens Lykketoft, Frank Jensen og Niels Helveg Petersen. Embætisfólk Nils Bernstein, Arne Friis Petersen, Mickael Lunn, Anders Eldrup, Claus Pagter, Michael Ditmer, Sten Ryd Larsen, Anne Dannefjord, Per Lachman, Pui Lau og Bo Jeppesen.

Beint sum løgmaður kom inn í fundarhølið bað forsætisráðharrin lögmann koma í einrúm til eitt prát teirra millum. Eftir at hava bíðað eina fitta løtu, fór føroyska sendinevndin úr aftur fundarhølinum í "Íslandsværelset". Tá løgmaður kom afturíftur, var stutt samráð, har løgmaður greiddi frá, at forsætisráðharrin hevði spurt um føroyingar hildu fast uppá, at teir vildu samráðast á fólkarættarligum grundarlagi. Løgmaður hevði svarað, at her var eingin ivi.

Fundurin varð so settur kl. 15.40.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Velkommen. Tag noget frukt og vand, og der står også lidt konfekt på bordet, som måske kan forsøde os tilværelsen lidt. Det kan der blive behov for – vi får se. Jeg må konstatere, at vi er uenige om, at der skal laves en fælles erklæring. Jeg foreslår, at vi begynder med at gøre status.

ANFINN KALLSBERG: Vi har lavet et forslag til dagsorden, og vi er i hvert fald enige om de to punkter, så vi kunne måske begynde med det.

ANFINN KALLSBERG: Vi påbegynder nu det 4. møde, og jeg håber virkelig på et gennembrud. Vi har også i brevvekslingen været uenige om at lave en fælleserklæring, så jeg synes, vi først skal tage de to punkter. Jeg er glad for, at vi er enige om at gennemgå de forskellige emner, så vi kan få en foreløbig konklusion på hvert punkt. Vi mener, at vi – specielt

over for befolkningen på Færøerne – har en forpligtelse til at nå til klarhed over, hvor vi står, så vi kan give klar besked.

Så når vi gør status på de enkelte områder:

- Valutasamarbejde
- Økonomisk overgangsordning
- Administrativt samarbejde
- Statsborgerskab og borgernes rettigheder
- Kongefællesskab

Så er det ikke for at gå i dybden, men for at gøre overordnet status.

(Las hesi talupunktini):

1. Status vedrørende valutasamarbejde

Landsstyret har foreslået, at de selvstændige stater Færøerne og Danmark indgår i et tæt, monetært samarbejde.

Regeringen har ikke været afvisende overfor forslaget, og har meddelt, at den vil udarbejde et notat om dette.

Landsstyret konstaterer, at dette punkt er politisk afklaret, og at der kun efterstår juridisk og teknisk afklaring. (Talupunkt enda).

Så kontant kan det siges, og så kort.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Ja, vores opfattelse er, at vi har en lang række forhandlinger foran os, også at vi har haft en række konstruktive forhandlinger, som senest ved justitsministerens besøg på Færøerne var et eksempel på. Vi gjorde jo et meget stort arbejde i den forbindelse. Et meget stort notat. Hvad var det på, Frank? 200 sider? Okey – 180 sider.

Jeg ser for mig, at vi har flere sådanne møder foran os. Vi har aftalt, at man fra færøsk side skulle udarbejde en liste vedrørende administrativt samarbejde. Det er magtpåliggende for mig at sige, at vi føler ikke, at forhandlingerne ikke er i gang. Man kan ikke sige, at vi ikke har gjort fremskridt. Vi har leveret alt det, vi skulle gøre. Jeg vil derfor nødig uimodsagt acceptere, at vi ikke gør det, vi kan.

Las hesi talupunktini:

MONETÆRT SAMARBEJDE

Landsstyret har fremsat ønske om en monetær union med Danmark. Regeringen har givet udtryk for en positiv indstilling til at drøfte dette spørgsmål.

En aftale mellem Danmark og Færøerne forudsætter bl.a., at følgende elementer forhandles på plads:

- Muligheder og vilkår for at Danmark og Færøerne kan danne en monetær union
- Vilkår om at Færøerne vil sikre samme lovgivning og tilsyn med den finansielle sektor og kapitalbevægelser som i Danmark
- Krav om at undgå uforholdsmæssigt store budgetunderskud. (Talupunkt enda).

MARIANNE JELVED: Der er ved at blive udarbejdet et notat, der beskriver mulighederne. Jeg opfatter det selv, som at det er helt overkommeligt at skabe en aftale om monetær union. Der er dog nogle klare betingelser: Færinger må for det første honorere de samme finansielle krav som Danmark. Det må også forudsætte ret stramme rammer for finanspolitikken.

Men når tiden er inde vil vi kunne lave en aftale om en monetær union.

ANFINN KALLSBERG: Ja, der er ikke noget nyt på det område. Hvis Euro-afstemningen havde givet ja i stedet for nej, så ville det have været mere omfattende. Men det blev et nej, og nu er der ikke så meget tryk på dette.

Poul Nyrup Rasmussen: Før jeg går videre vil jeg lige sige, at jeg går ud fra, at der ikke er nogen båndoptager her.

HØGNI HOYDAL: Vi *har* haft en snak om det på mødet på Færøerne, det er helt afklaret. Og vi går ud fra, at det gælder for begge parter.

Búskapur

ANFINN KALLSBERG:

Las upp hesi talupunktini:

2. Status vedrørende økonomisk overgangsordning

Vedrørende den økonomiske overgangsordning er det aftalen fra den 10. juni 1998, der er forhandlingernes grundlag.

Aftalen siger, at der skal indledes forhandlinger om en økonomisk overgangsordning, der tilstræber opbyggelsen af en selv bærende færøsk økonomi.

For at få gang i disse forhandlinger, har landsstyret forelagt regeringen tre forskellige forhandlingsudspil. Landsstyret har ikke lagt sig fast på noget facit, men blot forsøgt at få forhandlingerne i gang.

Men regeringen har hidtil afvist at forhandle dette spørgsmål, og har i stedet stillet landsstyret et ultimatum. Regeringen har dermed ikke levet op til den aftale, der blev indgået den 10. juni 1998.

Landsstyret har også ønsket, at vi tilvejebringer et fælles faktisk grundlag at forhandle ud fra. Dette ønske er fremsat i henhold til det eneste dokument, parterne hidtil har underskrevet – nemlig den fælles udtalelse efter mødet den 17. marts, hvor der står, at "Forinden næste møde vil parterne søge afklaret det faktuelle grundlag vedrørende de økonomiske mellemværender mellem Danmark og Færøerne".

Til trods for, at den danske regering har den 17. marts skrevet under på at det faktuelle grundlag skal udarbejdes, er også dette siden afvist af regeringen.

Landsstyret konstaterer, at der på trods af aftalen fra 10. juni 1998 og udtalelsen fra 17. marts 2000, i dag er uenighed om dette punkt. (Talupunkt enda).

I dag er der stor uenighed om dette punkt. Vi har ikke noget faktisk grundlag, har ikke gennemgået de faktuelle forhold, har ikke fået nogen forhandlinger, selv om der foreligger aftaler om dette. Vi har kun fået ensidige erklæringer i pressen – endda på pressemødet midt under den første forhandlingsrunde. Det kan vi bare konstatere, at der ligger vi langt fra hinanden.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg kan ikke acceptere den udlægning, at regeringen ikke har levet op til indgåede aftaler. Regeringen har fuldt og helt holdt de aftaler, der er indgået. Det er vi ikke enige om, kan jeg forstå.

(Lesur hesi talupunkt):

ØKONOMISK OVERGANGSORDNING

Vilkårene i overgangsperioden skal være klare, og aftrapningen af bloktilskuddet skal ligge fast ved indgåelsen af en aftale om færøsk suverænitet. Regeringen kan ikke gå ind for aftrapningsmodeller, der direkte eller indirekte afhænger af udviklingen i den færøske økonomi.

Regeringen har tilbudt en økonomisk overgangsordning på 4 år med en lineær aftrapning af bloktilskuddet. Udover bloktilskuddet kan overgangsordningen omfatte udgiften ved opgaver, der som følge af aftalen om færøsk suverænitet overgår fra danske til færøske myndigheder. (Talupunkt enda).

Aftrapningsperioden skal altså ligge fast - og den skal ikke være afhængig af den færøske økonomi.

Og regeringen kan ikke anerkende, at den ikke har levet op til aftalen fra juni 1998.

ANFINN KALLSBERG: Nej, også det er vi uenige om. Men vi havde jo en fælleserklæring fra 17. marts, hvor det står, at vi skal gøre et fælles faktisk grundlag. Dette er ikke gjort.

POUL NYRUP RASMUSSEN: 17 marts, hvilket år?

ANFINN KALLSBERG: I år.

NILS BERNSTEIN: Vi har udleveret et papir, hvor vi listede de forskellige udgifter vedrørende Færøerne op, hvortil I sagde, at I havde ingen bemærkninger. Der var lidt diskussion om det etniske regnestykke - ellers intet.

ANFINN KALLSBERG: Der blev udvekslet nogle notater, det er rigtigt. Men der blev ikke af denne grund skabt noget faktisk grundlag. Vi må bara konstatere, at vi er meget uenige. Men jeg må også konstatere, at hvis vi havde været enige om at lave fælles erklæringer, ville vi ikke have haft disse problemer.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Det var så økonomien.

Fyrisingarligt samstarv

HELENA DAM Á NEYSTABØ:

Legði fram hesi talupunktuni:

Talepunkt om det administrative samarbejde

- Landsstyrets forslag til principper vedrørende det administrative samarbejde er beskrevet i notat fra 8. juni.
- Princippet er, at al forvaltning og myndighedsudøvelse overtages fuldt og helt af færøske myndigheder. Efter suverænitet skal danske ydelser til færøske myndigheder rekvireres til den pris og betalingsform, som færøske og danske ressortmyndigheder måtte enes om.
- Landsstyret forslag har bygget på, at de overordnede principper for samarbejdet fastsættes i traktaten, hvorefter det bliver de respektive kompetente myndigheder i henholdsvis Danmark og Færøerne, der fastsætter det konkrete indhold i samarbejdsordningerne.
- Den danske regering stillede på mødet 15. juni krav om en større konkretiseringsgrad.
- Dette indvilgede landsstyret i og foreslog efter mødet, at denne konkretisering gøres i direkte samarbejde mellem relevante personer fra de respektive ressortområder hos begge parter, dog fortsat ledet og koordineret af henholdsvis Statsministeriet og Løgmansskrivstovuni.
- Dette var den danske regering imidlertid ikke enig i.
- Den ville ikke inddrage vedkommende ressortministerier i udarbejdelse af denne konkretisering, som den danske regering selv har ønsket.
- Ydermere kræver den danske regering nu en mere uddybende detailleringsgrad, end vi hidtil havde forestillet os – nemlig ressourceforbrug, opgjort over årsværk, kvalifikationer, og tidsmæssig profil hen over året på de specifikke opgaver.
- Det paradoksale ved denne situation er, at det jo netop er de danske ressortministerier, der har oplysningerne, som er nødvendige for en sådan konkretisering.
- Landsstyret har derfor opgivet at arbejde videre med det fremtidige administrative samarbejde så længe dette er forudsætningerne." (Talupunkt enda)

Vi må altså konstatere, at der ikke er enighed på dette punkt.

FRANK JENSEN: Vi har tilkendegivet, at vi var indstillet på at bidrage med opgaveløsning, men myndighedsudøvelsen skulle være færøsk. Det følger af suveræniteten. Som jeg forstår, er vi enige om dette. Hjemmearbejdet for landsstyret var så at uddybe på hvilke områder Færøernes landsstyre ønsker bistand, og på hvilket grundlag det skal være. Dvs. at der skal være en klar afgrænsning af områderne, at der er knyttet et formål, at aftalerne bygger på opsigelse og at Færøerne dækker alle udgifter. Så det arbejde mener jeg godt, at landsstyret kunne gøre.

Vi er enige om at

- med fuld suverænitæt følger ansvaret for myndighedsudøvelsen.
- De enkelte aftaler må have åremål, må kunne opsiges, og
- Færøerne dækker alle udgifter.

Det er vi enige om. Regeringen har fremlagt et notat, til at kommentere. Vi kunne derfor godt efterlyse mere konkret på, hvilket område I ønsker samarbejde, og hvor der er problemer. Vi mener, at aftaler skal holdes, og det er jer, der skulle lave konkretiseringerne på dette område.

HELENA DAM Á NEYSTABØ: Ja. Men problemet er jeres krav om detaljeringsgrad.

NILS BERNSTEIN: Efter mødet 2. maj har vi haft kontakt. I har spurgt, hvad det er, vi vil have. Det har vi så skrevet til jer.

HELENA DAM Á NEYSTABØ: Områderne er klart beskrevet i traktatforslaget. Jeg kan ikke sige, om man er gået skævt af hinanden, men problemet er, at vi er blevet krævet efter oplysninger, som vi ikke har adgang til.

NILS BERNSTEIN: Vi troede det var under udarbejdelse.

MARJUN HANUSARDÓTTIR: Efter mødet 2. maj skrev vi og sagde, at vi var enige om selve arbejdsfordelingen, men at vi med hensyn til detaljeringsgraden havde behov for kontakt mellem vedkommende personer i den danske og den færøske administration. Hvordan skulle vi ellers kunne sætte ord på detaljerne. Efterfølgende får vi så et brev fra Nils Bernstein, hvor regeringen afviser denne arbejdsmåde, men samtidig præciseres et ønske om en detaljeringsgrad, som vi slet ikke er i stand til at opfylde og som vi ikke er enige i.

NILS BERNSTEIN: Men baggrunden var, at I ønskede at vide, hvad det var for detaljeringsgrad vi ønskede.

MARJUN HANUSARDÓTTIR: Vores notat går netop på det overordnede, som vi var enige om, men så kom det her.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi er fortsat indstillet på at få en afklaring på samarbejdsformerne.

FRANK JENSEN: Så må der kunne tages direkte kontakt til vedkommende personer, der har ansvar for driften på de pågældende områder.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Dette er vi helt åbne for - f.eks. du Helena og Frank kunne sætte jer sammen og sige, lad os se, om vi kan få lavet den liste på en fornuftig måde.

HØGNI HOYDAL: Vi har behandlet det her i landsstyret: Vi ønsker ikke nogen bistand. Vi har brug for praktisk hjælp, så vi kan komme i gang. I dag har Danmark den fulde myndighed på området. Vi har i protokollerne foreslået, hvordan vi kunne ordne det her. Der lægges op til at vi skal kunne købe service til en fast pris. Hvis det så ikke kan falde i hak hos jer, så må vi vel bare stå i kø. Der skulle ikke være grund til, at vi skal lave endnu en hvidbog, og analysere de danske ministerier for at se, hvad I har brug for at vide, for at kunne sælge os tjenester på de områder, I hidtil selv har administreret.

FRANK JENSEN: Jeg kan godt se det, men det er altså ikke ment nedsættende, men rent faktisk beskrivende. Selvfølgelig må I have brug for assistance, når I skal bygge nye områder op. Det er naturligt, at I har fuld rådighed og ret til at kontakte vedkommende ministerier eller områder i Danmark, så vi ser, hvad I har brug for. Det skal ikke være Danmark, som definerer hvilken bistand Færøerne skal have. Jeg synes at det vender rigtigst, hvis det er jer der definerer hvad I forventer at skulle bruge af ressourcer. Det er derfor også naturligt at i kontakter myndighederne på Færøerne. Det har i fuld ret til.

HØGNI HOYDAL: Det eneste det handler om, er at vi skal købe tjenester fra Danmark.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi er parat til at komme videre på dette felt. Vi er parat til at komme med de oplysninger vi kan. Det vil vi gerne hjælpe med

HØGNI HOYDAL: Det er det vi foreslog i oktober 98, så det kunne have været overstået.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Nej det var det ikke. Jeg blev stillet et spørgsmål om, om vi i fællesskab kunne udarbejde grundlaget for en traktat. Det sagde jeg nej til. Det er ikke det vi taler om her. Vi har det i det hele taget dårligt med, at der bliver forkert refereret fra møder.

HØGNI HOYDAL: Vi bad om oplysninger til Hvidbogen. Og det var det, man senere nægtede os. Vi har aldrig bedt regeringen om at hjælpe med at udarbejde traktatforslaget.

ANFINN KALLSBERG: Nu kommer vi ned i detaljer, jeg foreslår, at vi overgår til det næste.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Opgaven er at komme videre. Vi har troet at I skulle lave en liste. I har troet noget andet.

Ríkisborgararéttur og rættindi

HØGNI HOYDAL: Jeg har på mødet med Frank Jensen udtrykt, at de to spørgsmål statsborgerskab og rettigheder ikke kan løses fra hinanden. De må løses under en hat. Vi har foreslået den dansk-islandske model. Vi agter at give danskere på Færøerne de samme rettigheder som færinger.

(Las hesi talupunkt):

4. Status vedrørende statsborgerskab og gensidige rettigheder

Vedrørende statsborgerskab og gensidige rettigheder er det landsstyrets holdning, at disse forhold skal behandles under ét.

Landsstyret kan i det store og hele tilslutte sig regeringens forslag til, hvem der skal blive færøsk statsborger den dag, Færøerne bliver en suveræn stat. Med dette er forudsat, at landene indgår en bilateral ordning, der bygger på den danske-islandske forbundslov fra 1918. Dvs. en ordning med lige rettigheder.

Landsstyret har i overensstemmelse med dette meddelt, at vi agter at give danskere på Færøerne samme rettigheder på Færøerne som færing, dog medenkelte undtagelser.

Regeringen har afvist en sådan ordning, og har meddelt, at færing i Danmark som udgangspunkt vil få status som tredjelandsborgere i forhold til borgere fra EU, EØS og de andre nordiske lande.

Den danske statsminister har dog samtidigt gang på gang understreget værdien af de særlig tætte familiære og menneskelige bånd, der er mellem Færøerne og Danmark.

Landsstyret står uforstående overfor, at denne forståelse for de menneskelige bånd udmønter sig i en politisk beslutning om, at færing skal stilles værre i Danmark end f.eks. borgere fra hele EU.

Landsstyret står også uforstående overfor justitsministerens udtalelser om, at grunden til denne holdning er, at det skal få konsekvenser for den enkelte færing at stemme for iværksættelsen af den færøske suverænitet.

Landsstyret står dog fast på, at danskere på Færøerne vil få samme rettigheder som færing.

Vi må dog konstatere, at der er uenighed om dette punkt. (Talupunkt enda).

FRANK JENSEN: Vores møde fandt sted på grundlag af brevvekslingen forud for mødet. Det ene hovedtema var statsborgerskab: Hvem skal være færing og hvem skal være dansker. De principper der lægges til grund, har landsstyret sagt, at man for såvidt er enig i. Der være visse detaljer, hvor man kunne være uenig, for eksempel om man skal have boet 5-7 år i det andet land for at kunne vælge statsborgerskab i stedet for 7-10 år, og hvorvidt det skulle være andre end dem, hvis forældre er født i det andet land, der skal kunne vælge.

Men I har sagt at der i det store og hele er enighed om dette punkt - men under den forudsætning, at der er lige rettigheder. Hvis der ikke er lige rettigheder, er I ikke enige. Og det har regeringen sagt nej til.

Vi har fra dansk side fremført, at der ikke kan sammenlignes med den islandske model. Der er meget større mobilitet i dag, og vi har fået mange konventioner som erstatning for det, vi gjorde dengang. På det nordiske område, er der de nordiske konventioner. Regeringen har sagt, at det er det valg, man må stå overfor. Landsstyret har fremført, at så må der være udvidet adgang til dobbelt statsborgerskab. Dertil har jeg sagt nej. Det er i modstrid med indfødsretsloven. Det er i hvert fald regeringens principielle opfattelse.

Vi har også gennemgået det meget store område vedrørende rettigheder. Vi har beskrevet hvordan retsstillingen er ud fra de nordiske, EØS og bilaterale aftaler. Høgni Hoydal fremdrog specielt behandling på sygehuse, skipsførere, SU og arbejdsløshedsforsikringen. På områder,

hvor der er helt særlige behov, har vi tilkendegivet, at det kan man se på. Kaptajner kan vi have fælles nytte af. Vi forstår, at I vil lave særskilt færøsk løsning, hvor man kan have færøsk SU med til udlandet. Spørgsmålet vedrørende sygehuse og hospitalsbehandling kunne indgås som et samarbejde på myndighedsområdet.

Men vi er altså ikke indstillet på at indgå de helt generelle aftaler.

Ellers må jeg sige, at mødet på Færøerne foregik i en god atmosfære, bortset fra båndoptageren, som jeg forstår Dimmalætting har interesserer sig meget for. Jeg håber virkelig båndene bliver slettet.

HØGNI HOYDAL: Ja ja.

FRANK JENSEN: Også inden de bliver skrevet ud. Det var netop det, der skulle undgås.

HØGNI HOYDAL: Det vil blive ordnet.

Hele vort udspil bygger på den islandske model. Jeg forstår ikke holdningen. På den ene side siger I nej til lige rettigheder. Men så siger I: I kan jo indgå i det nordiske samarbejde og i EØS.

Men Færøerne forhold til de nordiske aftaler og EØS-samarbejdet er ikke et spørgsmål der skal løses i forhandlinger mellem Færøerne og Danmark.

Jeres papirer viser jo, ligesom vores papirer, at der er meget lille forskel på en ordning med lige rettigheder og så de andre ordninger. Og derfor er det vi spørger: Hvorfor ikke en aftale mellem Færøerne og Danmark om lige rettigheder? Så kan vi jo hellere lave undtagelser på bestemte områder, hvis I vil det.

Vi har også den grundlæggende holdning, at de mange ikke må sættes i urelle valg, hvor familier bliver revet fra hinanden, fordi folk tvinges til at vælge med maven eller med pengepungen. Det synes vi ikke er reelt.

Ellers skal jeg takke for et fint møde på Færøerne.

FRANK JENSEN: Overgangen til nyt statsborgerskab skal foregå helt rimeligt. Det skal forekomme helt naturligt og rimeligt for dem. Det synes jeg også er efter vores principper.

(Hann gjøgnumgekk princippini í danska uppritinum viðvíkjandi ríkisborgararætt og rættindum, og helt seg leysliga til hesi talupunkt):

Regulering af statsborgerretsforholdene ved overgang til færøsk suverænitet

Justitsministeriet har udarbejdet et notat af 7. juni 2000 om forskellige overvejelser om regulering af statsborgerretsforholdene med færøsk suverænitet.

Hovedsigtet med reguleringen er at finde en ordning, der opleves som naturlig og rimelig, samtidig med at ordningen er klar og enkel og let at administrere.

Der lægges således op til en afgrænsning af to persongrupper, som det vil være naturligt at tillægge færøsk statsborgerskab i forbindelse med færøsk suverænitet nemlig:

- personer, som har bopæl på Færøerne på skæringsdagen, og som er født på Færøerne, og
- personer, der har bopæl på Færøerne på skæringsdagen, som ikke er født på Færøerne, men hvis forældre begge er født på Færøerne.

Disse to persongrupper vil i forbindelse med overgangen til færøsk statsborgerskab miste deres danske statsborgerskab.

Da der inden for de to persongrupper kan være personer, der har en langt stærkere tilknytning til Danmark end til Færøerne, er der derfor foreslået en mulighed for, at disse personer i stedet kan vælge dansk statsborgerskab. Denne mulighed vil bl.a. blive tilbudt personer, der tidligere har boet i Danmark i en vis årrække, eller hvis mindst én af forældrene er født i Danmark.

Tilsvarende vil personer, som har bopæl uden for Færøerne, men som alligevel har tilknytning til Færøerne, fordi de eller deres forældre er født der, eller fordi de tidligere har boet på Færøerne, få adgang til at vælge færøsk statsborgerskab. Også personer, som har bopæl på Færøerne, men som ikke automatisk får færøsk statsborgerskab – fx fordi begge forældre er født uden for Færøerne vil få mulighed for at få færøsk statsborgerskab.

De personer, som kan vælge statsborgerskab, skal træffe deres valg inden for x måneder.

Notatet blev drøftet på møde mellem justitsministeren og landsstyret den 23. oktober 2000. På mødet tilkendegav landsstyret kun at kunne godkende udspillet under forudsætning af, at overgangen til færøsk statsborgerskab reelt ikke skal have nogen betydning for de berørte personers rettigheder i Danmark. Regeringen kunne ikke imødekomme landsstyrets ønsker jf. nedenfor.

Borgernes rettigheder

Spørgsmålet om de fremtidige færøske statsborgeres retsstilling i Danmark og tilsvarende de danske statsborgeres retsstilling i et suverænt Færøerne blev også drøftet på mødet mellem justitsministeren og landsstyret den 23. oktober 2000.

Regeringen har fremlagt et udkast til en samlet redegørelse om betydningen efter dansk lovgivning af dansk statsborgerskab. Redegørelsen viser, at det på en række områder tillægges betydning, at en person er dansk statsborger.

Et eksempel herpå er reglerne vedrørende Statens Uddannelsesstøtte.

Et andet eksempel er retten til vedvarende hjælp efter lov om aktiv socialpolitik. Mens det i relation til øvrige ydelser efter loven er tilstrækkeligt at have lovligt ophold i Danmark, tilkommer retten til vedvarende hjælp kun danske statsborgere eller statsborgere fra et EU/EØS-land, som efter fællesskabsretten er berettiget til ophold her i landet.

Herudover findes der en række særlige aftaler med Færøerne, som giver færinger en særlig gunstig retsstilling. Disse aftaler er knyttet til, at Færøerne er en del af rigsfællesskabet. Et eksempel er den aftale mellem Færøerne og Danmark om, at arbejds- og forsikringsperioder på Færøerne kan medregnes ved vurderingen af, om en færinger i Danmark er berettiget til dagpenge efter dansk lovgivning. Denne aftale er mere gunstig for færinger, end hvad der ville følge af såvel det nordiske samarbejde som EU/EØS-retten.

Regeringen har over for landsstyret erklæret sig positiv med hensyn til at ligestille statsborgere i et fremtidigt suverænt Færøerne med andre nordiske landes statsborgere. Regeringen er herudover rede til at drøfte mulighederne for at finde løsninger på enkelte særlige områder.

Regeringen har endvidere tilkendegivet principielt at være indstillet på, at statsborgere, som har opholdt sig i det andet land i en længere periode på det skæringstidspunkt, der vælges, skal have samme rettigheder og pligter som landets egne statsborgere. (Talupunkt enda).

Det helt afgørende er, at egen stat betyder eget statsborgerskab, og at oprettelse af en ny stat har en konsekvens. Det er det, man vælger, når man skal have suverænitet. Det skal have konsekvenser – ikke kun for økonomien, men også for borgerne, når man vælger at blive en suveræn stat. Der er nogen områder, hvor der for begge parter vil være undtagelser for rettigheder i henhold til statsborgerskab. Vi har for eksempel valgt at indføre begrænsninger helt generelt vedrørende tjenestemænd. Hos jer forstår jeg, at man arbejder på at indføre begrænsninger vedrørende fiskeri.

Men man kan altså ikke både blive en suveræn stat og beholde sine rettigheder i sit gamle moderland.

Det er forkert at sige, at vi har tilbudt færøske statsborgere 3. landsstatus, når I har de nordiske rettigheder, og let kan få EØS-status.

HØGNI HOYDAL: Nej, det er tværtimod korrekt, for spørgsmålet om nordiske rettigheder og EØS er jo ikke til forhandling her. Det faktum, at Færøerne kan indgå i de nordiske aftaler og EØS-samarbejdet er ikke et spørgsmål mellem Danmark og Færøerne. Det er hver sin begrebsverden. Som udgangspunkt vil en færing, den dag Færøerne er en suveræn stat, være en tredielandsborger i Danmark.

Men hvis vi kommer med i det Nordiske samarbejde og EØS, så er det næsten det samme som en aftale med lige rettigheder. Og så er det vi spørger: Hvorfor vil I ikke det?

I øvrigt har en færing allerede i dag ikke de samme rettigheder i Danmark som andre danske statsborgere. Så det hænger ikke sammen.

FRANK JENSEN: Vi er enige om de fleste principper vedrørende statsborgerskab og vil kunne arbejde videre på de områder, hvor der er problemer. Lad os se på det, og gå ind i en konstruktiv forhandling, i stedet for at holde fast i at ville have eget statsborgerskab uden konsekvenser. Det afgørende for regeringen at, at når man får sin egen stat, så får man sin eget statsborgerskab – og så har det en konsekvens. Man kan ikke både blive en suveræn stat og bevare de fulde rettigheder i sit gamle moderland.

Men jeg vil gerne tilføje, at vi har sagt, at vi selvfølgelig vil give lige rettigheder for dem, der har været her længe.

Og så er der de problemer der opstår. Og der siger vi: Skibsførere – det finder vi ud af. Lad os tale om de andre områder, hvor der er problemer. Vi kan også finde en løsning på f.eks. sygehusområdet.

ANFINN KALLSBERG: (...)

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi siger: suveræn stat, eget statsborgerskab. Når det gælder reguleringen af statsborgerskabet skulle der være mulighed for enighed, men vi er uenige om de fælles rettigheder. Men vi er parat til at drøfte enkelte områder.

Kongsfelagsskapur

ANFINN KALLSBERG:

(Las upp hesi talupunktini):

5. Status vedrørende kongefællesskab

Landsstyret har foreslået, at de selvstændige stater Færøerne og Danmark har samme konge. Dette skal først og fremmest være et symbol på de tætte bånd, der knytter landene sammen.

Regeringen har ikke været afvisende, men har ønsket at udsætte forhandlingerne om dette spørgsmål.

Landsstyret konstaterer, at det ikke er muligt at gøre status på dette område. (Talupunkt enda).

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi har jo været enige om at det var det spørgsmål, vi drøfter til sidst, også af respekt for kongehuset.

NILS BERNSTEIN: Når vi skal drøfte det, så bliver også nødvendigt at kende de relevante færøske forfatningsbestemmelser.

ANFINN KALLSBERG: Vi kan således ikke gøre status.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi er enige om at vente.

Verju- og trygdarpolitikkur

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi har noteret os, at landsstyret har ønsket en redegørelse på det sikkerhedspolitiske område. Vi har givet et tilsagn, og det står vi ved. Men du nævnte ikke det sikkerhedspolitiske.

ANFINN KALLSBERG: Det sikkerhedspolitiske er ikke en del af traktaten.

NIELS HELVEG PETERSEN: Vi vil gerne gøre rede for den sikkerhedspolitiske situation i nordeuropa, således som vi ser den. Det er nødvendigt at inddrage dette perspektiv, fordi det ikke må stå uløst.

ANFINN KALLSBERG: Ja tak, men det er som sagt ikke en del af traktaten.

Grundarlag undir samráðingunum

ANFINN KALLSBERG: Før vi går videre, så vil jeg nu gerne sige noget generelt om vore synspunkter om, hvorfor vi ikke er kommet længere i forhandlingerne.

(Løgmaður las síðani upp hesi talupunkt):

De grundlæggende problemer

Jeg vil til slut gøre nogle overordnede bemærkninger om forhandlingsforløbet, og redegøre for de seks grundlæggende årsager, som vi fra færøske side mener ligger til grund for, at resultaterne har været så begrænsede.

1. Manglende retningslinjer

Den danske regering forkastede ved forhandlingernes begyndelse både *Guidelines* og *Agreed Minutes*, og afviste helt at forhandle efter de retningslinier, der normalt anvendes ved folkeretlige forhandlinger af denne art. Dette er brud på al sædvanlig forhandlingsskik ved sådanne folkeretlige forhandlinger.

Resultatet har været, at det har været den politiske magt, der alene har afgjort forløbet. Og i denne henseende er der jo meget stor forskel på Færøerne og Danmark. Det er således den danske regering, der ensidigt har fastsat både mødernes tidspunkter, sted, dagsorden og i vidt omfang også deres resultat.

2. Manglende fortrolighed

En anden hovedårsag til at forhandlingerne hidtil kun har ført til meget små resultater er, at den danske regering nægtede at respektere landsstyrets ønske om fortrolighed, og allerede før det første møde sluttede gjorde dette til en kamp i pressen hellere end konstruktive forhandlinger.

3. Manglende fælleserklæringer

Et andet afgørende problem er, at den danske regering gang på gang har erklæret, at dens princip for forhandlingerne er, at vi ikke er enige om nogen enkelt del før vi er enige om helheden, og at vi ikke er enige om helheden, før vi er enige om samtlige enkeltdele.

Vi har altså ikke noget æg før vi har hele hønen, og vi har ikke hønen, før vi har alle æggene.

(POUL NYRUP RASMUSSEN brýtur inn: den var ikke dårlig. Hvor mange høns har I?)

Resultatet er, at vi efter syv måneder stadig ikke har nogen fælleserklæring, som vi kan bygge videre på. Vi har heller intet fælles mødereferat eller nogen fælles pressemeddelelse. Vi har ingen dokumentation overhovedet.

Dette underminerer yderligere det, vi foreløbigt er blevet nogenlunde enige om ved de mundtlige tilsagn. Det står jo ingen steder. Vi kan ikke forholde os til det som konkrete fakta.

4. Ultimatum i pressen

Samtidigt med, at den danske regering fastholder princippet om, at vi ikke er enige om noget før vi er enige om alt – dvs. at alt er til forhandling – har den selv brudt dette princip med at fremsætte fastlåste markeringer og ultimatum i pressen samt bebudet, at der er afgørende forhold der slet ikke er til forhandling – specielt vedrørende de fælles rettigheder og den økonomiske overgangsordning.

Dvs. at den danske regering har fremsat erklæringer, som den selv har brudt, når det har gavnnet dens interesser.

5. Brudte aftaler

At den danske regering ikke har levet op til de aftaler, den har indgået med landsstyret, har også gjort fremdriften ganske svær.

6. Manglende anerkendelse af den færøske nation

At den danske regering midt under forhandlingsforløbet har meddelt FN, at den Færøerne ingen rettigheder har på det folkeretlige plan, gør naturligvis situationen ganske alvorlig.

Sammenfatning

Sammenfattende om forhandlingernes status kan vi sige, at vi i forhold til vores grundlag – landsstyrets traktatforslag – er enige om princippet for følgende:

- valutasamarbejde.

Vi er uenige om principperne for følgende:

- den økonomisk overgangsordning,
- administrativt samarbejde,
- statsborgerskabet og de gensidige rettigheder.

Vi er hverken enige eller uenige om kongefællesskabet, da regeringen slet ikke har ønsket at forhandle dette punkt.

Landsstyret konstaterer derfor sammenfattende, at vi har fået meget begrænsede resultater ud af de syv måneders forhandlinger.

Vi har naturligvis ikke gjort fremskridt overhovedet på de områder, hvor den danske regering helt har fastlåst forhandlingssituationen – dvs. vedrørende borgernes rettigheder og den økonomisk overgangsordning.

Vi har ikke gjort fremskridt vedrørende kongefællesskabet, da den danske regering ikke har villet diskutere dette forhold.

Og på det ene område, hvor vi har haft nogenlunde fælles forståelse, er der heller ingen enighed, da den danske regering insisterer på princippet om, at vi ikke er enige om noget før vi er enige om alt.

Der ligger efter syv måneder ikke et eneste fælles dokument af betydning i sagen. Og den danske regering nægter at skrive noget i fællesskab, før parterne er enige om alt.

Vi kan således konstatere, at den danske regering har forkastet landsstyrets forslag om, at Danmark og Færøerne indgår i et tæt folkeretligt fællesskab.

Forslaget om en associeret statsforbindelse er ikke en mulighed, som den danske regering er villig til at realisere. (Talupunkt enda).

POUL NYRUP RASMUSSEN: Begge parter har til et hvilket som helst tidspunkt ret til at drage sine konklusioner. Jeg er ikke enig i din fremstilling. Den danske regering har ikke brudt *nogen* aftale. Ikke et eneste punkt.

Vedrørende valutasamarbejdet: Der finder vi en løsning.

Vedrørende det administrative samarbejde: I skulle levere en liste. Den føler I ikke, at I kan levere. Så lad os se på det.

Vedrørende økonomisk overgangsordning: Der er vi ikke enige. Det er klart.

Vedrørende rettigheder: Vi har lavet notat på 180 sider. Der er gang i tingene.

Vedrørende statsborgerskab er vores grundlag den nordiske model plus at løse enkelte problemer og vedrørende kongsfællesskabet var vi enige om at vente.

Vi har helheden og vi har de enkelte dele. Det er som til en hvilken som helst forhandling. Vi kan ikke forhandle de enkelte dele hver for sig og så bagefter gøre det til et "tag selv bord". Det svarer til f. eks. en finanslovsforhandling. Man må forhandle alt på plads. Vi ville gøre hinanden en dårlig tjeneste, hvis vi ikke var enige om det hele, således at den anden kunne sige "jamen vi tar de her tre ting".

Vi ser det som at landsstyret drager den konklusion, at man fra færøsk side ikke ønsker at fortsætte på det her grundlag. Det tager vi til efterretning.

Hvis I fra færøsk side er indstillet på at forhandle en anden model, så er er vi klar til det.

ANFINN KALLSBERG: Det er ikke det, at vi ikke vil forhandle. Men vi har forelagt et traktatforslag, som lægger op til et meget tæt samarbejde – en associeret statsforbindelse. Vi må bare konstatere, at det ønsker man ikke fra dansk side. Regeringen siger: Når I får suverænitet, så bliver I et tredieland, og må sikre jer med f.eks. de nordiske aftaler.

Det er så en holdning, som vi så må tage til efterretning. Men den ligger så langt fra vort udspil, at vi faktisk dermed får en regulær løsrivelse fra Danmark. Vi lægger *ikke* op til regulær løsrivelse – men det bliver resultatet af dette.

Vi ønskede ikke, at disse forbindelser bliver hårdt og brutalt afbrudt.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi er ikke færdige med at forhandle. Men jeg forstår, at I nu ønsker at konkludere. Det kan jeg kun tage til efterretning.

Er der bemærkninger.

ANFINN KALLSBERG: Det ser ud til at blive en dansk løsrivelse. Den ønsker vi ikke. Vi ønsker at beholde den tætte integration mellem færinger og danskere.

Hvis dette er dansk politik, så er det dansk politik. Men det er ikke det, vi ønsker.

Det er meget vigtigt, at du konkluderer rigtigt og tager alle aspekter med – både de økonomiske bånd, og alt det andet, alle de personlige forbindelser. Det er det, som det her drejer sig om.

Vi har ikke fået noteret nogen fælles forhandlingsresultater på de forskellige punkter.

Vedrørende statsborgerskab ønsker vi eksempelvis, at vi skal beholde den meget tætte forbindelse, men det ønsker man altså ikke fra dansk side.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi er helt uenige om beskrivelsen af forløbet. Men vi er rede til at drøfte problemerne. Vedrørende statsborgerskabet kan du ikke sige, at vi ikke ønsker tætte forbindelser.

Når det så er sagt, så opfatter jeg situationen således, at man fra færøsk side ikke ønsker at fortsætte på nuværende grundlag. Det kan jeg tage til efterretning. - Og okey, hvad så, hvad skal vi så.

ANFINN KALLSBERG: Jeg tror vi er enige om, at vi ikke slutter forhandlingerne her.

POUL NYRUP RASMUSSEN: OK

ANFINN KALLSBERG: For at komme videre er det vigtigt, at vi hurtigt kommer videre til næste punkt. Vi må forhandle om principper.

Der har været en del i pressen om, hvad der er basis for forhandlingerne.

Ikke bare landsstyret og koalitionen, men hele det politiske system har lagt til grund, at vore forhandlinger går ud fra en folkeretlig forbindelse. Vi mener - og det er slet ikke til diskussion - at det er det færøske folk, der har hele beslutningsretten, og at den færøske nation har folkeretlig status og selvbestemmelsesret.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg må konstatere, at I ikke forhandler på nuværende grundlag, men på et andet grundlag. Jeg foreslår at vi tager en pause på et kvarter.

ANFINN KALLSBERG: Det er ikke os, der har taget dette op, men dette er grundlaget. Og jeg må bare konstatere, at der er så stor forskel mellem parterne. Og hvorfor skal vi fortsætte med at diskutere detaljer, når vi er uenige om grundlaget?

POUL NYRUP RASMUSSEN: : Lad os nu være ærlige overfor hinanden. Jeg tror alligevel ikke vi bliver enige. I har én opfattelse af forholdet, vi har én opfattelse. I har en opfattelse, og den vil I fortælle omverdenen.

HELENA DAM Á NEYSTABØ: Vi lagde op til en tæt associeret statsforbindelse, men vi må drage den konklusion, at alle de vitale punkter i vores forslag er blevet afvist. Vi siger ikke at vi ikke ønsker at fortsætte. Vi konstaterer bare at forslaget er udhulet.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Det vigtige er, at I ikke ønsker at fortsætte

ANFINN KALLSBERG: Vi vil absolut ikke afbryde forhandlingerne.

HØGNI HOYDAL: Det vi har ønsket er den islandske model. Lige rettigheder osv. – En tæt forbindelse. Hele konceptet bygger på tæt samarbejde. Det er det, vi konstaterer, der ikke er ønske om fra dansk side.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Men vi er enige om, at forhandlingerne kan ikke fortsætte på det her grundlag nu.

MARIANNE JELVED: De forudsætninger, og de ønsker landsstyret er kommet til forhandling med, har ikke kunnet opfyldes, fordi det er ønsker som ikke harmonerer med det, vi forstår ved en selvstændig stat.

ANFINN KALLSBERG: Jeg vil gerne understrege, at det vi foreslår, er folkeretligt baseret. Men der er lagt op til et meget tæt samarbejde med Danmark. Det, må vi konkludere, kan ikke lade sig gøre. Det betyder ikke, at vi forlader det folkeretlige udgangspunkt, men at vi ikke kan komme videre med det tætte samarbejde mellem de to suveræne stater.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Grunden til at vi sidder her, er et ønske fra landsstyret om forhandlinger ud fra et traktatforslag. Det er ikke et folkeretligt anliggende. Nu har vi grundlag for at få gjort status.

Kan vi tage en pause på en halv time?

HØGNI HOYDAL: Det kan vi godt sige.

STEDGUR FRÁ KL. 5.30 TIL KL. 6.30

Yvirskipaðar meginreglur

POUL NYRUP RASMUSSEN: Nu har vi vist alle fået mad, og jeg foreslår at Anfinn lægger ud.

ANFINN KALLSBERG:

(Legði fram hesi talupunkt):

Dagsordenspunkt to: De overordnede principper for forhandlingerne

Landsstyret forelagde den 17. marts den danske regering den traktatforslag, som er forhandlingernes grundlag.

I præamblen til dette traktatforslag siger landsstyret, at "Færøernes Folk i alle tider har ret til at nyde ubegrænset selvstyre", samt at "Færøernes Folk i ubegrænset tid har sin suverænitet samt sin suveræne selvbestemmelsesret".

Dette er landsstyrets helt afgørende og overordnede princip.

Den danske regering havde ingen bemærkning til disse formuleringer.

I folketinget den 6. april 2000 sagde den danske statsminister, at "Færøernes befolkning skal træffe en beslutning, et valg, som har afgørende betydning for Færøerne og vor fælles fremtid, et valg, som i virkeligheden kun kan og kun skal træffes på Færøerne."

Landsstyret har forstået dette som en klar besked om, at den danske regering og landsstyret står på fælles grundlag: Nemlig at det færøske folk er en nation i folkeretlig forstand, og at den dermed også er et folkeretligt subjekt med selvbestemmelsesret.

POUL NYRUP RASMUSSEN (brýtur inn): Hvornår var det?

ANFINN KALLSBERG: Den sjette april.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jamen vi har jo lige ledt efter det!

(AK Heldur fram at leggja fram eftir talupunktum)

Dette svarer også overens med det, som adskillige danske statsministre har tilkendegivet.

Vores forhandlinger baseres derfor ikke på dansk statsret, men på folkeret.

Under forhandlingsperioden er der imidlertid sået tvivl om, hvorvidt den danske regering overhovedet anerkender den færøske nations eksistens og dens deraf følgende ubestridelige, folkeretlige selvbestemmelsesret.

Danmarks statsminister sagde den anden maj, at "det forhold, at der nu iværksættes egentlige forhandlinger om en traktat mellem Danmark og Færøerne, ikke kan tages som udtryk for, at Danmark nu anerkender Færøerne som et selvstændigt folkeretssubjekt". Dette blev gentaget i et brev til mig den 23. oktober.

Den danske regering har under forhandlingsprocessen også på anden måde givet til kende, at den ikke anerkender den færøske nations ubestridelige, folkeretligt forankrede rettigheder:

- Den har afvist Færøernes ønske om at få en tredjepart ind i forhandlingerne som observatør.
- Den har – i forbindelse med at en embedsmand i landsstyret stillede FN et spørgsmål – meddelt FN, at Færøerne ingen rettigheder har til at optræde på det folkeretlige område uden tilladelse fra regeringen.
- Den har – uden nogen begrundelse – nægtet lagmanden at få et møde med NATO's generalsekretær.
- Den har nægtet at følge både landsstyrets og lagtingets anmodning om en erklæring om, at det færøske sprog er Færøernes nationalsprog. I stedet har den gjort stik imod de færøske myndigheders ønske i denne for den færøske nation meget vigtige sag, og løftet hjemmestyrelovens bestemmelser om det færøske sprogs status op til international ret. Dvs. at den har gjort det til folkeret, at dansk er Færøernes nationalsprog.

Alt dette har som forudsætning, at den færøske nation ikke er et folkeretligt subjekt, og derfor ikke er en nation i folkeretlig forstand.

Og det er ikke korrekt. Det færøske folk opfylder alle tænkelige folkeretlige betingelser for at være en nation:

- Det færøske folk bor i et velafgrænset landområde fjernt fra Danmark.
- Administrativt har Færøerne altid haft en særstilling i forhold til det norske og senere det danske rige.
- Politisk er forskellen mellem Færøerne og Danmark tydelig, både hvad politiske institutioner og partifordelingen angår.
- Juridisk har Færøerne en ældgammel særstilling og har aldrig været en helt integreret del af Danmarks jurisdiktion.
- Økonomisk har der altid været og er fortsat meget stor forskel på Færøerne og Danmark.
- Historisk havde Færøerne helt frem til i begyndelsen af det 19. århundrede mere til fælles med Norge end med Danmark, og også i nyere tid har historien været forskellig på Færøerne og i Danmark.
- Den kulturelle forskel er tydelig med forskelligt sprog og andre nationale kendetegn.
- At færingerne altid har opfattet sig som et eget folk er et faktum, hvad ingen betvivler.
- Det færøske folk har aldrig ved folkeafstemning besluttet at indlemme sig i Danmarks rige.
- Ved en folkeafstemning i 1946 besluttede det færøske folk at løsrive sig fra Danmark.
- Det færøske folk har aldrig ved folkeafstemning anerkendt Danmarks grundlov som sin grundlov.

At Færøernes folk er en nation, medfører, at den er et folkeretligt subjekt, og at den derfor også har suveræn, folkeretlig selvbestemmelsesret.

Dette er naturligvis ikke til forhandling. Det, der er til forhandling, er hvordan denne selvbestemmelsesret skal iværksættes i praksis.

Landsstyret forventer, at den danske regering i dag vil anerkende det faktum, at grundlaget for disse folkeretlige forhandlinger naturligvis er den færøske nations suveræne, folkeretlige selvbestemmelsesret. (Talupunkt enda).

ANFINN KALLSBERG: Dette mener jeg er det helt overordnede politiske princip for forhandlingerne og derfor har vi lavet en fælleserklæring, som lyder således:

(las uppskotið til felags yvirlýsing)

(Rættir Yvirlýsingina yvir um borðið)

(Tøgn er í ca. ein hálván minutt)

POUL NYRUP RASMUSSEN: Så mange var ordene.

ANFINN KALLSBERG: Så mange vare ordene i første omgang. Det her er det helt fundamentale princip, og det skal understreges, at det er meget vigtigt, at den danske regering er enig med os her. Dette er alle partier i Lagtinget enige om, og jeg tror også den færøske befolkning. Dette spørgsmål har været diskuteret mellem partierne på Færøerne, og der er fuld enighed.

Der kan også henvises til hjemmestyreløven. Den har en dansk tekst hvor der står, at Færøerne er et selvstyrende folkesamfund. Men i den færøske tekst står der sjálvstýrandi tjóð. Og det betyder nation.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Men det der „tjóð“, det har jo flere betydninger, ikke? Har det ikke en anden betydning? Kan det ikke betyde ”folk”?

ANFINN KALLSBERG: Nej, det er helt klart ... Jo, det kan have en anden betydning, men så staver man det anderledes: ”Tjóvur”. Det betyder tyv.

(Tvær dansk-føroyskar orðabøkur verða borðnar inn til forsætisráðharran, og nøkur fólk blaða í teimum).

POUL NYRUP RASMUSSEN: Her står altså at det også kan betyde folk.

ANFINN KALLSBERG: Nej, nej det betyder nation, det er helt klart.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Hvordan kan du sige det? Har du en nyere udgave?

Nå. Den lille tekst. I har vel ikke en ekstra kopi? Okey – vi får den kopieret.

(Landsstýrisins uppskot til felags yvirlýsing verður fjølritað og latið donsku samráðingarnevndini).

POUL NYRUP RASMUSSEN: Må jeg ikke foreslå, at vi siger til hinanden: Vi har en juridisk debat, og vi har en politisk debat.

Vedrørende den politiske debat vil jeg gerne sige, at regeringen løber ikke et sekund fra, hvad den har sagt.

Vedrørende den juridiske debat: Jeg mener at vi skal løse dette politisk. Juraen fører ikke til noget. Hvis vi holder fast ved juraen, så låser vi os fast. Jeg tror, at det politiske vil føre os videre. Og vi må jo finde hinanden. Vi har en grundlov og en hjemmestyreløve der skal respekteres.

Jeg foreslår at justitsministeren og udenrigsministeren siger noget om de juridiske aspekter. Men jeg vil godt foreslå til dig og til alle her, at vi ikke lader det komme til et skel imellem os på baggrund af juraen, men at vi politisk forsøger at få skellene væk.

Hvis vi begynder at lave erklæringer, så kan det hurtigt blive til en juridisk diskussion.

NIELS HELVEG PETERSEN: Den oplæste tekst er en meget juridisk tekst, som fortjener en nærmere behandling, som vi ikke kan foretage her. Den må underkastes et juridisk gennemsyn.

Jeg er ellers helt uenig med det, der er sagt om sprogsagen. Jeg skal med det samme slå fast, at intet ændres, og intet er præjudiceret ved sprogkonventionen. Dette er ikke i kernen en diskussion om jura.

Færing er i hjemmestyreløven anerkendt som et folkesamfund i det danske rige. Og der står at (lesur úr grein 1 í heimastýrslógini) ”I henhold hertil overtager det færøske folk ved sin folkevalgte repræsentation, Lagtinget, og en af dette oprettet forvaltning, Landsstyret, indenfor rigsheden ordningen og styrelsen af færøske særanliggender som angivet i denne lov”.

Der er altså helt klart: Der står folk og ikke nation.

Den danske regering har tilbudt forhandling om ændringer indenfor rigsfællesskabet.

Det er klart, at Færøerne *vil blive* et folkeretssubjekt, når der er indgået en aftale om suverænitet.

Færøerne har i gældende ordning ret til hjemmestyre. Men det har altid været holdningen i skiftende danske regeringer, at færinger kunne træffe beslutning om fuld selvstændighed. Sådan har det i hvert fald været de seneste 50 år.

Men inden der foreligger en aftale om dette, er I ikke et folkeretligt subjekt.

Statsministeren har fra starten sagt – uimod sagt – at det, at der nu forhandles om en aftale, ikke betyder, at Færøeren nu er et folkeretligt subjekt.

Indtil aftalen foreligger, er Færøerne med i Danmark, og Færøerne er en del af Danmark. Der har altid været *et* rige og *en* nation.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Kan vi ikke også få en kopi af jeres talepapir?

Talupappírini verða kopierað og býtt út til umboðini fyri stjórnina.

ANFINN KALLSBERG: Ja, jeg vil sige, jeg er uenig i udenrigsministerens fremstilling. Jeg er enig i, at vi i dag ikke er en selvstændig folkeretlig stat. Men der er ingen som helst diskussion om, at det i henhold til folkeretten er det færøske folk – kun det færøske folk – som har selvbestemmelsesretten.

Retten til selvbestemmelse er en diskussion, som vi ikke vil bevæge os ind i, det er ikke noget som vi skal *få* fra den danske regering. Det, der er til forhandling, er hvordan vi kan sætte denne ret i kraft.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Selvbestemmelse er lig med suveræn stat. Og Færøerne er ikke en suveræn stat.

Vi har sagt, at det færøske folk kan beslutte ved en folkeafstemning at gå ud af rigsfællesskabet.

ANFINN KALLSBERG: Nej, men det færøske folk har retten til at bestemme, om man vil det ene eller det andet.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi har som tidligere regeringer sagt, at det færøske folk kan til enhver tid beslutte at træde ud af rigsfællesskabet.

ANFINN KALLSBERG: Du siger, at Færøerne, Grønland og Danmark er et og samme folkeretlige subjekt.

NIELS HELVEG PETERSEN: Her henviser jeg til grundloven.

ANFINN KALLSBERG: Vi skal selvfølgelig respektere dansk statsret, når vi fastlægger procedurerne.

Vil du skrive under på det her? (Peikar á uppskotið um „fælleserklæring”).

POUL NYRUP RASMUSSEN: Lad os vente.

NIELS HELVEG PETERSEN: Det har altid været den danske regerings politik at I har ret til at forlade rigsfællesskabet. Men princippet omfatter ikke retten til at foretage nogen handlinger, der kan svække staten.

Retten til selvbestemmelse har forskellige lag. Vi accepterer, at I har indre selvbestemmelsesret – dvs. at I kan tilrettelægge interne færøske forhold, men I har ikke ydre selvbestemmelsesret. Og I er ikke et folkeretssubjekt.

Men lad os ikke bevæge os ud i en juridisk ekscersits. Det afgørende er, at Færøerne kan *blive* et folkeretssubjekt hvis der indgås en aftale om suverænitet. At der nu er indledt forhandlinger, ændrer ikke stillingen.

ANFINN KALLSBERG: Det er vi fuldstændig uenige i. Både Færøerne og Grønland opfylder alle folkeretlige krav for at være folkeretlige subjekter og have selvbestemmelsesret. Selvfølgelig skal vi forholde os til, at der er nogle statsretlige regler, som vi selvfølgelig skal følge. Men det kan aldrig blive således, at dansk statsret tilsidesætter de folkeretlige principper.

Jeg tror at vi kan diskutere dansk jura, og komme til enighed. Men når Niels Helveg Petersen siger at regeringen vil give Færøerne lov til at blive selvstændige, så kan den holdning slet ikke accepteres.

Vi siger, at det må være den færøske befolkning, der bestemmer.

NIELS HELVEG PETERSEN: Folkeretten respekterer statsretten.

FRANK JENSEN: Justitsministeriets eksperter er fuldstændig enige i den fremstilling, udenrigsministeren her har givet. Hvis Færøerne vil ud af rigsfællesskabet, så forudsætter det, at grundloven overholdes.

Grundloven foreskriver, at Færøerne er ikke et folkeretligt subjekt, men kan blive det. Det er den holdning vi har givet udtryk for. Men hvis regeringen indgår en traktat, så forudsætter det at § 19 i Grundloven bliver fulgt.

Lagmanden har ret i, at Færøerne kan blive et folkeretligt subjekt, men det kræver, at vi har en traktat.

ANFINN KALLSBERG: Jeg er fuldstændig uenig. Vi er et folkeretligt subjekt. Lad mig slå det helt fast. Og der er enighed over hele det politiske spektrum på Færøerne om, at det færøske folk er et folkeretligt subjekt. Det kan den danske regering ikke ændre, men Danmark kan medvirke til, at Færøerne bliver en selvstændig stat i folkeretlig forstand.

FRANK JENSEN: Jeg er enig i, at Færøerne er en del af det danske rige

ANFINN KALLSBERG: Nej nej vi har aldrig godkendt, at vi er en del af det danske rige, og vi har aldrig anerkendt den danske grundlov som vores grundlov.

Hvorfor vil I ikke anerkende, at Færøerne er en nation?

POUL NYRUP RASMUSSEN: Og heller ikke omfattet af grundloven? Respekterer I ikke grundloven? Og dronningen?

ANFINN KALLSBERG: Der var kun én afstemning om grundloven på Færøerne. Den var ved ændringen i 50'erne, med 6% deltagelse.

HØGNI HOYDAL: Ja – eller godt syv.

ANFINN KALLSBERG: Hvis man forhandler suverænitet, hvorfor kan man så ikke sige, at Færøerne er en nation.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Før var du inde på præamblen. Du sagde at der står, at det færøske folk i alle tider har ret til selvbestemmelse. Du sagde, at regeringen ikke havde bemærkninger. Det, vi sagde var, at vi venter med at forhandle formuleringer, og vi venter med at forhandle præamblen, før vi er færdige med indholdet. Formen må komme efter indholdet.

HØGNI HOYDAL: Der blev ikke protesteret.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Der blev gjort opmærksom på, at vi kommer tilbage til formuleringerne, til de enkelte paragraffer. En folkeafstemning på Færøerne vil være afgørende, og det synes jeg på en måde er bedre, end diskussioner mellem islandske professorer og vore professorer. Professorale diskussioner har vi ikke lyst til. Vi har erfaring for, at de i det hele taget ikke er så gode. Du har citeret mine ord et par gange. Jeg har udtalt mig på linje med tidligere regeringer: Den færøske befolkning afgør det ved en folkeafstemning. Det vil jeg gerne vedstå mig.

Hvis vi om 5, 10, 12 år er i den situation, at Færøernes Landsstyre siger, at nu vil vi ud, så må jeg nu sige, at jeg kan ikke binde fremtidige regeringer og fremtidige Folketing. Men jeg vil tro, at de vil respektere det færøske folks ønsker.

At det færøske folk altid kan udtræde af riget, når det vælger at gøre det, er der ingen der anfægter. Er det så ikke nok?

ANFINN KALLSBERG: Vi har haft én folkeafstemning. Det har vi ikke så gode erfaringer med. Så derfor har jeg ikke andet valg, end at fremlægge denne erklæring. *Meðan hann tosar tekur lögmaður uppskotið til yvirlýsing til ST fram, og ætlar at leggja hana yvir um borðið.*

POUL NYRUP RASMUSSEN: Nej Anfinn, det må du altså ikke Anfinn. Nu gør du mig så *ked* af det, når du vil gøre det der, Anfinn. Nej du må meget gerne citere mig for at sige, at det færøske folk altid kan udtræde af riget, når det vælger at gøre det - er det så ikke nok?

Jeg kan godt høre, at Høgni Hoydal meget hellere vil ind i en juridisk diskussion, end at forhandle om det færøske folks velfærd.

(Lítill steðgur)

Jeg kan så godt lide Færøerne. Jeg elsker den færøske natur og det færøske folk. Men vores fællesskab er for dyrebart til at vi skal hægte det op på juridiske diskussioner og sådan nogle erklæringer som vi giver hinanden.

Lad os dyrke vores fællesskab – ikke juraen.

ANFINN KALLSBERG: Kan du sige at du kan lide den færøske nation?

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg kan godt lide... det færøske folk.

MARIANNE JELVED: Ja, jeg er altså også ked af det. Siger du det er jeres eller din opfattelse, at selv om I har en afstemning, så ville vi ikke respektere den?

ANFINN KALLSBERG: Nej, jeg siger, at det er den færøske nation, der har afgørelsen, lige meget om afstemningen siger, at vi skal have suverænitet, eller den siger, at vi ikke skal have den. Der er folkeretlige konventioner og regler, der siger, hvordan det her hænger sammen. Den færøske nation har ret til selvbestemmelse.

MARIANNE JELVED: Vi siger at vi accepterer at I kan træde ud. Hvad er så uenigheden?

ANFINN KALLSBERG: Kun et ord: nation. Hvis i udskifter "folk" med "nation", så er vi enige.

(Ein skrivari ber røðuna, sum Poul Nyrup Rasmussen helt í fólkatinginum 6. apríl inn til forsætisráðharran).

POUL NYRUP RASMUSSEN: Problemet er, at det står jo i hjemmestyreløven at I er et folk. Vi kan sende ti professorer til Vatikanet. Men jeg er bange for, at det kan komme til at vare meget længe før der kommer hvid røg. Der foreligger et klokkeklart juridisk notat, som vi ikke kan fravige. Vi kan ikke bryde grundloven.

Men jeg vil tage dig på ordet. Du citerede fra det, jeg sagde den 6. april. Jeg vil gerne gentage det her som jeg sagde dengang: (Endugevur) "Den reelle beslutning om Færøernes fremtidige tilknytning til Danmark træffes helt og holdent på Færøerne og i sidste instans af den færøske befolkning selv."

Vores holdning er altså ganske klar: Det er den færøske befolkning der bestemmer.

ANFINN KALLSBERG: Så har jeg et spørgsmål: Hvem har det sidste ord? Hvem skal garantere, at vores beslutning bliver overholdt?

POUL NYRUP RASMUSSEN: Frank, hvis vi nu forestiller os, at den danske regering og landsstyret underskriver en traktat, og den bliver godkendt ved en folkeafstemning så skal den vel efterfølgende bekræftes i Folketinget?

FRANK JENSEN: Det skal den.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Den ville i dag uden videre få bred tilslutning i Folketinget. Og det det tror jeg også den ville få i fremtiden. De partier der står bag erklæringen fra spørgedebatten om Færøernes fremtidige status i rigsfællesskabet repræsenterer et meget bredt flertal i Folketinget.

ANFINN KALLSBERG: Jeg forstår ikke, at I ikke respekterer folkeretten. Færøerne opfylder alle betingelser for at være en nation. Der er et eget folk og et velafgrænset territorium, der ikke hænger sammen med Danmark.

POUL NYRUP RASMUSSEN: I det interne princip opfylder I alle krav. I det eksterne princip er der to ting: 1) et folk har ret til at bestemme og 2) et folk kan ikke løsrive sig ensidigt, medmindre der foreligger helt specielle forhold f.eks at det er tale om en koloni, eller at folket er under et stærkt racistisk regime. Færøerne og Danmark har et meget specielt fælleskab. Hvis vi skal ændre på det, så må vi finde en politisk løsning. Den vil vi acceptere – og så bliver I et folkeretligt subjekt.

ANFINN KALLSBERG: Jeg er slet ikke enig. Selvfølgelig skal vi forhandle betingelserne for, hvordan vi kommer ud af rigsfællesskabet. Men ikke om *retten* til at gøre det. Den er ikke til diskussion. Det er en ret vi har – og den vil vi hævde.

FRANK JENSEN: Jeg synes vi skal lægge alt juristeriet til side. Vi er jo helt enige, når det kommer til realiteten: Myndigheden til at træde ud ligger i realiteten hos det færøske folk. Hvis I vælger at træde ud, så vil det ske. Helt tilbage fra 1840'erne, eller 1940'erne, har vi haft det som udgangspunkt. Alt knytter sig hertil, for ellers får vi ikke nogen aftaler. Lad os se at komme til at forhandle i stedet for at bruge tid på formaliteter. Ellers synes jeg er synd for et ellers godt forhandlingsforløb. Men vi må blive gensidigt enige. Lad os derfor komme tilbage til hovedsporet.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vores oplevelse er ikke, at vi er i en ny situation, vi har ikke fra dansk side skiftet standpunkt. Som vi vedtog den 6. april (endurgevur): »Folketinget konstaterer, at det er den færøske befolkning, der afgør det fremtidige forhold mellem Danmark og Færøerne. »Folketinget konstaterer, at det er den færøske befolkning, der afgør det fremtidige forhold mellem Danmark og Færøerne».

ANFINN KALLSBERG: Jeg har hørt det før: Færøerne får, hvad de vil have.

Jeg sidder med den følelse, at vi kan lave en aftale med Danmark. Men når det kommer til stykket, så er det lige som det glider ud i sandet. Aftalen skal ud til folkeafstemning – men der siger erfaringen, at den ikke bliver respekteret. Det er også et problem, at den *skal* godkendes af folketinget.

Er regeringen rede til at forankre denne erklæring i FN regi?

POUL NYRUP RASMUSSEN: Denne vedtagelse blev vedtaget med 93 stemmer mod 11.

Jeg kan godt forestille mig, at det vi kan meddele FN er, at de områder, Færøerne overtager, ikke kan tages tilbage. Dvs. irreversibel delegation. Men vi kan ikke meddele FN, at I er et folkeretligt subjekt.

Men hvad er det du tænker på?

ANFINN KALLSBERG: En nation.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Det, det gælder om, er at komme ud af denne her fastlåste situation? Hvordan kommer vi videre herfra. Vi kunne tage nogle skridt til at beskrive den fremtidige proces der fører frem til en suveræn stat.

ANFINN KALLSBERG: Det der er helt klart er, at man skal give beslutningsretten til den færøske nation. Vi ved selvfølgelig godt, at der kan være nogle problemer i forhold til dansk

statsret. Men man må ikke så tvivl om, at det er den færøske befolkning, der har beslutningseretten.

MARIANNE JELVED: Uanset hvad I mener om den danske grundlov, så må I dog vel anerkende at vi på denne her side er bundet af den.

ANFINN KALLSBERG: Vi er selvfølgelig også interesseret i, at alle procedurer, der er fastsatte i dansk statsret bliver respekteret. Men når man kan sige at vi har retten, så må man også kunne sige at vi har selvbestemmelsesret.

NIELS HELVEG PETERSEN: Jeg sidder og spekulerer på.... Sagen er, at hvis ikke Danmark meddeler FN, at Færøerne er en selvstændig stat, vil FN og medlemsstaterne ikke anerkende Færøerne som en suveræn stat. Derfor må vi udarbejde en traktat om selvstyre først.

ANFINN KALLSBERG: Der bliver fokuseret så meget på selvstændig stat. Det er ikke det, vi siger. Vi siger, vi er en nation. En nation behøver ikke at være selvstændig, men den har til enhver tid ret til at blive det. Jeg kan bare nævne Falklandsøerne som et eksempel. De har meddelt FN, at de er en nation, men at de bruger disse rettigheder til at vælge at være en del af Storbritannien.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg er ked af sammenligningen med Falklandsøerne. Det er ikke et brugbart eksempel. Man har henvendt sig til FN, fordi der var krig. Argentina gjorde krav på Falklandsøerne. Men skal vi ikke lade fornuften råde.

ANFINN KALLSBERG: Man må tænke sig godt om på den anden side af bordet. For der er fuldstændig enighed om dette på Færøerne.

Kl. 20.00 varð avgjört var at hava enn ein steðg.

STEDGUR

Fundurin varð uppافتurtikin kl. 20.40.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi vil gerne bekræfte den færøske befolknings ret til suverænitet i en fælleserklæring. Jeg tror ikke, at vi kommer videre ad juridisk vej, men må holde os til politisk godkendelse. Ellers bliver vi låst fast. *Hann handaði lögmanni eitt uppskot.*

ANFINN KALLSBERG: Dette er ren dansk statsret. Vi kan ikke godkende, at I på denne måde forsøger at lede os fra folkeretten til statsretten. Hvis vi godkender andet end folkeret, så har vi mistet selvbestemmelsesretten.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi er hverken interesseret i statsret eller folkeret, men vi vil respektere den færøske befolknings ønske.

ANFINN KALLSBERG: Det har regeringen sagt før - i 1946.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Det kan vi ikke bindes op på i dag.

ANFINN KALLSBERG: Der er i dansk statsret ikke nogen garanti for, at 1946 ikke bliver en gentagelse. Hvis vi efter dette møde kommer med en erklæring om, at færinger ikke er en nation, så har vi mistet vores selvbestemmelsesret for evige tider. I må derfor forstå, at dette er et ufravigeligt krav. Hvis vi bevæger os bort fra dette princip, så har vi for første gang i historien tilkendegivet, at vi ikke er en nation, ikke et folk, og at vi ikke har nogen folkeretlig status.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Hvad er det, der gør, at I efter 7 måneder bringer det her op. Er det på baggrund af en islandsk professors notat. Jeg har her de færøske ordbøger. Der står at "tjóð" og "fólk" er det samme.

ANFINN KALLSBERG: Hvad er så problemet?

POUL NYRUP RASMUSSEN: Lad os nu være erlige - I er kommet i en fastlåst situation. At det i virkeligheden er økonomien, vi ikke er enige om, og så gør I det til et juridisk spørgsmål. I kan ikke få en suveræn stat med fuld økonomisk dækning gennem en juridisk diskussion. Vores forslag til fælleserklæring kan jeg få et meget bredt flertal for. Denne kan I også få som en folketingsbeslutning, hvis I vil.

ANFINN KALLSBERG: Jamen hvad er problemet?

POUL NYRUP RASMUSSEN: Ja, det spørger jeg også om.

ANFINN KALLSBERG: Nation er det rette begreb, og det, som betyder noget.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Dette begreb er ikke entydigt.

ANFINN KALLSBERG: FN var end ikke kommet i gang, dengang vi fik hjemmestyreløven, og det er i FN sammenhæng, at vi vil have defineret ordet nation.

NIELS HELVEG PETERSEN: Hvorfor vil I så have vores bekræftelse. Hvis I har ret, har I ikke brug for vor accept.

ANFINN KALLSBERG: Vi er forberedt til denne situation. Derfor har vi lavet dette her papir.

Síðani legði lögmaður ST yvirlýsingina á borðið.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Anfinn, Anfinn altså! Nu lægger vi erklæringer og alle bøgerne til side. I kan ikke leve med en fireårig overgangsperiode. Hvad kan vi så gøre. Vi kunne aftale, at hver gang I kommer og vil overtage et område, så siger vi ja. Og så kan regeringen bekræfte irreversibilitet, som vi meget gerne anmelder til FN.

NIELS HELVEG PETERSEN: For mig er det gådefuldt, at I ikke kan godkende dette. Hvor vil man hen? Der kommer jo ikke noget ud af, at lægge noget ud til folkeafstemning, som vi ikke kan godkende.

ANFINN KALLSBERG: Men hele fundamentet må være klart. Det nytter ikke at bygge hus på sand.

NIELS HELVEG PETERSEN: Det stod i statsministerens første talepapir.

ANFINN KALLSBERG: Det vil jeg nu ikke sige. Det vi taler om er, at nu bevæger vi os over i statsretten igen.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi vil gerne meddele FN irreversibilitetsprincippet. Men dette er ikke udtryk for, at Færøerne er et selvstændigt folkeretligt subjekt.

HØGNI HOYDAL: Vi lavede også Hvidbogen, som i har fået i oversættelse. Den baserer sig også på folkeretten.

Síðani vísti Hogni Hoydal til uppritið til lögtingsins uttanlandsnevnd.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg vil nu give jer et tilbud, som I ikke kan afslå.

(Situr við uppskotinum hjá stjórnini um "fælleserklæring" í hondini).

I vores forslag til fælleserklæring accepterer vi, at det er det færøske folk der bestemmer.

Vi kan derefter aftale, at Færøerne overtager de områder til fuld selvbestemmelse, som man bliver enige om.

Når hjemmestyreløven er udtømt, så kan vi optage forhandlinger om færøsk suverænitet.

Dette har noget indhold, men jeg fornemmer, at Hogni Hoydal hellere vil diskutere jura end økonomi.

Det der bekymrer mig mest, er den færøske befolkning og dens levevilkår.

Onkur føroyskur embætismaður froysti við tá hesi orðini fullu. Forsætisráðharrin hugdi argur móti tí endanum av borðinum haðani hetta kom.

POUL NYRUP RASMUSSEN (illsliga): Er der nogen af de færøske embedsfolk, der har en bemærkning?

JONHARD ELIASSEN: Økonomien er ikke til behandling nu.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Hvem er det der har en kommentar? Er det landsstyrets repræsentanter?

ANFINN KALLSBERG: Det som hele systemet på Færøerne er enigt om er, at det er det færøske folk der har selvbestemmelsesretten. Vi er en nation. Hvis landsstyret godkender regeringens forslag, så er det et tilbageskridt for os.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Hvorfor bringer du dette op? Hvad skal det til? Hvad skal den juridiske diskussion bruges til?

ANFINN KALLSBERG: Vi er indforstået med, at den danske regering har nogen bindinger i den danske grundlov, og at der er ting der skal løses når man går fra statsret til folkeret. Men i denne proces er grundlaget, at selvbestemmelsesretten er færøsk.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Men det er jo det, der står her.

ANFINN KALLSBERG: Nej, vi er stadigvæk ikke i folkeretten. Vi er stadig inde i den danske statsret.

NIELS HELVEG PETERSEN: Men folkeretten regulerer kun forhold mellem stater!

ANFINN KALLSBERG: Nej, det passer ikke. Den omfatter også organisationer. Og f.eks. vedrørende menneskeret også direkte forholdet til enkelte mennesker. Og der er mange folkeretlige elementer mellem nationer. Den fastlægger også, hvordan man kommer frem til selvstændighed.

Niels Helveg Petersen svarar ekki. Lítil steðgur.

NIELS HELVEG PETERSEN: Organisationer kræver ikke selvbestemmelsesret.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Men vi siger jo, at det er det færøske folk, der bestemmer.

ANFINN KALLSBERG: Nej.

FRANK JENSEN: Jeg synes det er uværdigt. Ovenpå 7 måneders forhandlinger kan vi ikke slutte på denne måde. Vi forhandler om jeres ønske om suverænitet. Men i den forbindelse må der forhandles en række ting og foranstaltninger - ikke principper, der ikke kan bære nogen som helst steder hen. Nu synes jeg altså jordforbindelsen skal komme igen. Det her er uværdigt at smide alt dette i hovedet på hinanden.

Og at nævne Falklandsøerne – de er jo blevet anekteret af Argentina.

ANFINN KALLSBERG: Ja, dette er uværdigt. Det er uværdigt at Færøerne ikke kan få sin selvstændighed uden at en anden instans skal afgøre det.

Hvorfor ikke acceptere at det er den færøske nation, der har afgørelsen uden at være afhængig af en anden myndighed. Man siger at man ikke vil forhindre det færøske folk i at gå ud. Man vil endda gå så langt, som til at binde fremtidige Folketing op på dette. Men man vil ikke acceptere, at Færøerne er en nation, der har selvbestemmelsesret.

FRANK JENSEN: I det lange løb har det mere betydning for den færøske borger, at vi bliver enige om f.eks. skipsførere, behandling af sygdomme o.s.v og ikke de her abstrakte diskussioner.

Hjemmestyreløven er den lov, der er gældende om disse forhold. Den er vedtaget i Folketinget, og sproget er dansk – det er det sprog, den er skrevet på.

ANFINN KALLSBERG: Der er en diskussion om, hvad hjemmestyreløven er.

Og det er et helt andet grundlag, vi diskuterer på.

Færøerne har jo forespurgt i Danmark om hjemmestyreløvens status. Svaret fra den danske regering var, at det er en delegering.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg ved det har givet anledning til stor principiel debat. Vi har fulgt den debat om delegationen.

Det mener jeg, vi kan løse. Vi kan finde frem til et irreversibilitetsprincip, som man fra dansk side ikke kan tage tilbage, og det er vi rede til at meddele overfor medlemsstaterne i de Forenede Nationer.

Når det gælder alle realiteterne, så vil vi forhandle om dem.

Jeg ville beklage meget, hvis vi måtte gå fra hinanden, pga. en juridisk spidsfindighed.

Lad os se og finde en løsning. Hvordan kan vi tilrettelægge en proces, der kan lede frem til suverænitet under samtidig fastholden af, at det er det færøske folk der bestemmer.

Vi har ingen interesse i at fastholde Færøerne. Hvad interesse skulle vi have i det? Vi er ikke interesseret i at være i konstant konflikt med lagtinget, landsstyret og Færøerne.

Kan vi ikke i stedet sige: nu går vi i tænkeboks, tilrettelægger en proces, hvor det er det færøske folk der bestemmer. I kan sige til os: Vi vil forhandle med regeringen om suverænitet. Det vil vi respektere.

ANFINN KALLSBERG: Statsministeren taler om en forhandlingsproces. Det er ikke det, det er problemet. Hvis vi bliver enige om selve grundlaget, så tror jeg nok, vi også kan blive enige om resten.

Vi er ikke i tvivl om, at Færøerne er et folkeretligt subjekt. Hvis vi ikke kan blive enige om det her, så må vi gå ud ensidigt og sige, at vi er en nation, med den virkning, at vi så har forseglet denne rettighed, også på internationalt plan.

Vi *har* lavet en sådan erklæring. Jeg vil ikke overrække den skriftligt, men jeg kan læse den op for dig.

Løgmaður vísti pappírð við ST-yvirlýsingini.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg kan se, det vil i gerne af med. Hvis de to parter er låst på juraen, var det så ikke en idé, at vi starter med indholdet, og så løser juraen, når den skal løses?

Så kan vi løse forhandlingerne på en ordentlig måde, og så kan vi gå ra hinanden uden konflikt.

Den danske regerings situation er, at vi kan ikke gå væk fra vores forfatning. Hvis nogen af os gjorde det, så kunne Folketinget, eller et hvilket som helst medlem af befolkningen anklage os for at bryde Grundloven. Hvis vi imødekom jeres ønske, ville vi få en rigsretssag på nakken.

Jeg kender meget til det færøske folks historie, og jeg forstår det færøske folksselvverd, men jeg har ingen bevægelsesmuligheder. Jeg beder om, at du ikke ser dette som en krænkelse af det færøske folk.

Der ligger en fuldstændig entydig juridisk afklaring, som vi må forholde os til. Jeg ber meget om, at også du, Høgni, respekterer disse synspunkter.

Jeg mener, at det færøske folk har krav på en ordentlig overgang til selvstændighed.

ANFINN KALLSBERG: Jeg forstår, at statsministeren kan have visse problemer i dansk statsret, og jeg forstår, at I har politiske problemer. Men det er ikke sådan, at den danske regering ikke kan efterkomme den færøske nations ret.

Det kan være at I kan få problemer, men vi får så sandelig også problemer, hvis vi nu for første gang skal indgå i dansk statsret. Det er umuligt for os at bevæge os bort fra dette princip. Der er alle grunde for, at vi er et folkeretligt subjekt.

Måske den eneste løsning er, at vi i fællesskab erklærer, at vi er uenige. Så kan vi fra færøsk side erklære at vi er et folkeretligt subjekt. Og så kan vi fortsætte med at forhandle.

Selv om vi er uenige om dette skal vi jo fortsætte.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Grundloven gælder altså også på Færøerne. Det er anerkendt af Højesteret og dronningen. Eller er vi nu kommet dertil, at Høgne Hoydal mener, at Grundloven ikke gælder på Færøerne?

HØGNE HOYDAL: Jeg ved godt, hvad det her gælder om. Nu skal vi ikke gøre det her til en diskussion om...

ANFINN KALLSBERG: Vi vil aflevere dette dokument over bordet. – *Hann gjørdi klárt til at handa ST yvirlýsingina*

POUL NYRUP RASMUSSEN: Nej nu bliver det lige lovlig elegant. Jeg vil ikke være med i dette spil, med at aflevere ensidige dokumenter til hinanden. Nej hvis vi skal levere erklæringer af mere eller mindre officiel karakter over bordet, så er det synd for os.

Hvis Færøerne vender sig til FN, hvad vil FN så sige?

NIELS HELVEG PETERSEN: FN vil spørge Danmark.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Og vi kan ikke erklære os enige før vi har en traktat, der er forhandlet for dig. Så er i ikke selvstændige alligevel.

ANFINN KALLSBERG: Det her drejer sig ikke om at vi anerkendes som en stat her og nu. Vi er ikke en suveræn stat. Det drejer sig om, at det færøske folk anerkendes som en nation.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Hvor jeg dog savner de reelle forhandlinger.

Jeg vil foreslå, at vi forholder os til de reelle ting. Jeg foreslår, at vi aftaler at forhandle hvert halve, eller hvert andet år om reelle og fulde overtagelser. Jeg forstår ikke hvorfor I bevæger jer bort fra det, det handler om.

ANFINN KALLSBERG: Det gør vi netop ikke. Denn her erklæring drejer sig om, at vi bevaret den nationale status, som hele den færøske befolkning står bag og som har ligget som fundament for hele forhandlingerne. Der er jo ingen færøser der føler sig som dansker.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Det siger vi ikke.

Det er meget beklageligt, at vi skal lastes for det der skete i 1946. Vi kan ikke bevæge os i forhold til vores forfatning. Vores eksperter siger, at Færøerne ikke er et selvstændigt

folkeretssubjekt. Der foreligger et fuldstændig klart uvildigt responsum fra Udenrigsministeriet om det juridiske i sagen. Det er vores situation. Vi er i en låst situation.

Hvis vi skal undgå, at det spidser til, så må vi gå tilbage til grundlaget. Vi må koncentrere os om indholdet i vore forhandlinger.

Lad os stoppe diskussionen om folkeret og statsret.

ANFINN KALLSBERG: Her er nogen modstridende synspunkter, som for fremtiden også er meget væsentlige for den færøske befolkning. Derfor kan vi ikke forlade dette aspekt. Dette her grundlag er meget væsentligt for det færøske folk. Det er umuligt for os at imødegå dette.

Du siger at det er en fuldstændig umulig diskussion for jer. Det er lige så umuligt for os at indgå i noget som ikke bygger på folkeret.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Skal vi så fortsætte forhandlingerne?

ANFINN KALLSBERG: Det skal vi. Men grundlaget må være folkeretligt.

Jeg er glad for at høre statsministerens erklæring om sin villighed til at forhandle om, hvordan vi kan komme frem til suverænitet. Men vi er nødt til at tage udgangspunkt i folkeretten. Det er nødvendigt for os at lægge til grund vores status som nation.

Spørgsmålet er så, hvordan vi kan finde løsninger. Fra færøsk side tar vi udgangspunkt i folkeretten. Men vi må selvfølgelig få de politiske systemer på plads. Vi må tilrettelægge, hvordan vi kommer videre i forhandlingerne, og hvordan vi kommer videre i det politiske forløb på Færøerne.

POUL NYRUP RASMUSSEN: I forslår en fælleserklæring.

Men vi er enige om, at fortsætte forhandlingerne, og at begge parter nu vil overveje, hvordan de kan tilrettelægges.

ANFINN KALLSBERG: Det jeg tænkte med den her erklæring er, at vi må få vores status formelt på plads. Så må vi gå hjem og revurdere hele forløbet.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg har læst jeres talepunkter. Og vi vil gerne komme tilbage med et skriftligt svar på dagsordenspunkt 2 – de overordnede principper. Der er vi ganske simpelt ikke enige i det, I siger. Det andet er: lad os være enige om at forhandlingerne genoptages, når begge parter har overvejet, hvordan.

Løgmaður handar ST yvirlýsingina yvir um borðið.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jamen den er på engelsk og ikke på dansk. Det må man ikke i et rigsfællesskab...

ANFINN KALLSBERG: Vi har den også på dansk, vil du have den på dansk ?

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg synes altså ikke, at det er fornuftigt.

ANFINN KALLSBERG: Fornuftigt er det ikke, men desværre nødvendigt.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi melder igen. Når vi har gjort det, mødes vi igen. Nu går vi sammen ud og forklarer situationen for pressen.

ANFINN KALLSBERG: Vi går ikke sammen ud. Jeg foretrækker, at vi går ud hver for sig.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Det er jeg meget ked af. Det forstår jeg heller ikke, fordi det har vi gjort alle de andre gange.

ANFINN KALLSBERG: Sådan må det være.

Fundur lokin klókkann 21.37.

Avrit frá kvf.fo